

A fydd Cymru'n elwa mewn unrhyw ffordd o Gemau Olympaidd 2012?

Gareth England

Mae Gemau Olympaidd Llundain 2012 yn golygu buddsoddiad enfawr gan Lywodraeth y Deyrnas Unedig, ond pa effaith a gaiff y cyfan ar Gymru?

Bydd Gemau Olympaidd Llundain 2012 yn cyrraedd tir Cymru mewn ychydig dros flwyddyn, wrth i Gaerdydd gynnal gêm agoriadol y twrnamaint pêl droed Olympaidd.

Mae'r ffaith bod y gemau wedi'u dynodi fel digwyddiad drwy'r Deyrnas Unedig gyfan yn golygu na fydd symiau canlyniadol o dan fformiwla Barnett yn dod i Gymru o ganlyniad uniongyrchol i'r Gemau Olympaidd

Fodd bynnag, gellir dadlau bod y gemau yn barod wedi cael effaith sylweddol ar Gymru a'i phoblogaeth drwy ddargyfeirio arian loteri a allai fel arall fod wedi cael ei glustnodi ar gyfer datblygu chwaraeon ar lawr gwlad.

Nid hawdd yw nodi'n union faint o arian a fydd yn cael ei ddargyfeirio yn y modd hwn. Mae ffigurau o hyd at £100 miliwn wedi cael eu hamcangyfrif ond ni ellir cyfrifo'r cyfanswm gwirioneddol tan ar ôl y gemau.

Hefyd, mae'r ffaith bod y gemau wedi'u dynodi fel digwyddiad drwy'r Deyrnas Unedig gyfan yn golygu na fydd symiau canlyniadol o dan fformiwla Barnett yn dod i Gymru o ganlyniad uniongyrchol i'r Gemau Olympaidd.

Ar ôl y gemau, nid oes amheuaeth y bydd galw am weld arian y loteri yn dychwelyd i'w lefelau blaenorol, a bydd cryn graffu ar ba mor gyflym y bydd hyn yn digwydd.

Contractau

Mae adroddiadau diweddar yn y cyfryngau wedi awgrymu bod nifer y cwmnïau o Gymru sydd wedi llwyddo i gael contractau lefel 1 gan Awdurdod Gweithredu'r Gemau Olympaidd yn isel o'i gymharu â chwmnïau o weddill y Deyrnas Unedig. Mae'r ffigurau'n awgrymu y rhoddwyd 11 contract i gwmnïau o Gymru erbyn mis Tachwedd 2010, o'i gymharu â 726 yn Llundain a 25 yn y Alban, er bod y ffigur hwn wedi cynyddu i 14 erbyn mis Mawrth 2011 a bod rhai contractau cadwyn gyflenwi sylweddol wedi cael eu rhoi i fusnesau Cymreig.

Roedd Llywodraeth flaenorol Cymru wedi annog cwmnïau o Gymru i wneud ceisiadau am y contractau a'r is-gontractau a oedd yn weddill drwy ei gwasanaeth cymorth i fusnesau, a chynhaliodd ddigwyddiadau yn y gogledd a'r de i hysbysebu'r cyfleoedd a oedd ar gael. Bydd yn rhaid aros i weld sawl cwmni sy'n llwyddiannus, gan ychwanegu at y £38 miliwn o gontractau o roddwyd hyd yn hyn.

Twristiaeth

Mae twristiaeth yn faes arall lle gall buddion posibl ddod yn sgil y Gemau Olympaidd. Mae gan Gaerdydd fantais arbennig oherwydd ei bod yn lleoliad ar gyfer rhan o dwrnamaint pêl droed y Gemau Olympaidd. Mae timau Olympaidd a Pharalympaidd o wledydd amrywiol hefyd wedi cytuno i leoli eu timau yng Nghaerdydd ac Abertawe yn ystod y gemau, ond mae'n ymddangos bod Cymru'n cystadlu â chenhedloedd a rhanbarthau eraill y Deyrnas

Unedig i ddenu unrhyw ymwelwyr sy'n dod draw i'r gemau.

Yn yr un modd, mae ymrwymadau a wnaethpwyd i bartneriaid a noddwyr yn golygu bod digwyddiadau chwaraeon mawr yn gallu ymddangos fel eu bod yn cael eu cynnal mewn byd corfforaethol, gan adael ychydig o gyfle i ddiwylliant lleol gael ei weld neu ffynnu, os o gwbl.

Mae'n bosibl, felly, na fydd agweddau ar ddiwylliant Cymru ac yn wir yr iaith Gymraeg yn amlwg pan fydd digwyddiadau'n cael eu cynnal yng Nghaerdydd.

Effaith ar chwaraeon a diwylliant

O ystyried mai gwlad fechan yw Cymru, mae wedi bod yn gymharol lwyddiannus o ran meithrin enillwyr medalau Olympaidd a Pharalympaidd, a disgwylir i athletwyr o Gymru wneud yn dda unwaith eto yn Llundain. Hefyd, mae gan Gymru gyfleusterau chwaraeon o safon uchel, felly mae'n ymddangos bod chwaraeon yng ngwaed y genedl.

Yn ystod y Cynulliad blaenorol, dywedodd y Gweinidog dros Dreftadaeth ar y pryd mai'r prif nod yng Nghymru fyddai defnyddio'r cyfleoedd i ymgysylltu'n gyhoeddus, ynghyd â phroffil y Gemau Olympaidd, i ddylanwadu ar gynlluniau sy'n bodoli eisoes.

Yr 'Olympiad Diwylliannol':

- **dathliad diwylliannol** o'r Gemau Olympaidd ledled y Deyrnas Unedig am bedair blynedd, rhwng 2008 a 2012;
- wedi'i weinyddu yng Nghymru gan **Gyngor Celfyddydau Cymru**;
- 5 prosiect mawr yng Nghymru o dan awenau'r rhaglen **Grym y Fflam**, sydd yn werth £2.85 miliwn, ac wedi'i hanelu at bobl ifanc a phobl anabl.

Mae'n ymddangos mai'r cynlluniau hyn, sy'n cynnwys cynlluniau 5x60 a Champau'r Ddraig mewn ysgolion yng Nghymru, elfennau Cymreig yr Olympiad Diwylliannol (mae rhai ohonynt yn cyd-fynd â'r cwricwlwm addysg), a phrosiect Gemau Cymru sy'n cael ei arwain gan yr Urdd, sydd â'r potensial mwyaf i ddangos effaith y gemau yng Nghymru.

Cymryd rhan

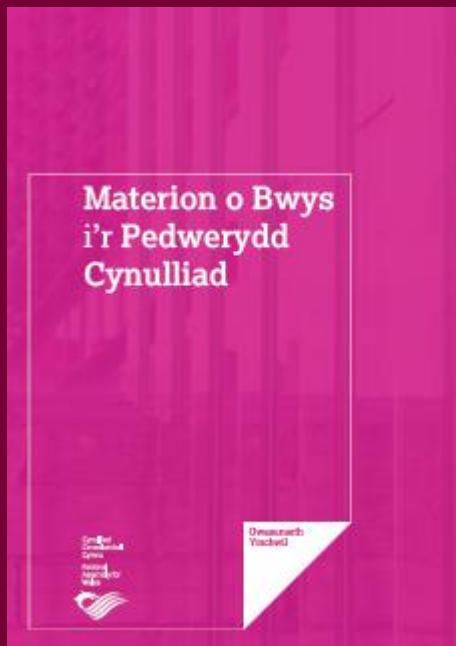
Mae gallu'r Gemau Olympaidd i annog oedolion i gymryd rhan mewn chwaraeon yn rheolaidd wedi cael ei gwestiynu mewn gwaith ymchwil a wnaethpwyd yn dilyn digwyddiadau mewn gwledydd eraill.

Mae'n ymddangos bod targedau Llywodraeth flaenorol y Deyrnas Unedig i gael dwy filiwn yn rhagor o bobl i gymryd rhan mewn chwaraeon ac ymarfer corff wedi cael eu cwtogi gan y weinyddiaeth gyfredol, gyda'r targed o gael miliwn o bobl i wneud ymarfer corff cyffredinol eisoes wedi diflannu i bob golwg.

Dengys ystadegau ar nifer yr oedolion sy'n cymryd rhan mewn chwaraeon yng Nghymru bod 56 y cant o'r boblogaeth wedi cymryd rhan mewn chwaraeon neu weithgareddau hamdden corfforol yn rheolaidd yn 2008-09, ychydig yn is na'r 59 y cant a nodwyd yn yr arolwg blaenorol yn 2004-05.

Er nad oes unrhyw ymrwymiad penodol o ran effaith y gemau ar Gymru, mae'n ymddangos bod Llywodraeth Cymru yn awyddus i achub ar y cyfle i ddefnyddio'r gemau mewn amryw gynlluniau newydd i annog chwaraeon a byw'n iach. Felly, mae gan Gymru gyfle i elwa'n ddiwylliannol, yn gymdeithasol ac yn economaidd o'r gemau hyn. Fodd bynnag, dim ond yn y cyfnod cyn ac yn syth ar ôl y digwyddiad ei hun y daw gwir effaith y gemau i'r amlwg.

Erthygl o gyhoeddiad gan y Gwasanaeth Ymchwil

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Mae'r ddogfen hon wedi cael ei pharatoi'n arbennig ar gyfer Aelodau'r Cynulliad gan y Gwasanaeth Ymchwil. Mae'n trafod rhai o'r pynciau hynny sy'n debygol o fod o bwys i Aelodau yn ystod y Pedwerydd Cynulliad.

Materion o Bwys i'r Pedwerydd Cynulliad

Am rhagor o gyhoeddiadau, gweler **ein tudalennau ar wefan y Cynulliad**.
www.cynulliadcymru.org/bus-assembly-publications-research.htm

Y Gwasanaeth Ymchwil
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

E-bost: **Research.Service@wales.gov.uk**
Twitter: **[@YmchwilCCC](https://twitter.com/YmchwilCCC)**